

НАКНАДА МАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ НА ИМЕ ИЗГУБЉЕНЕ ЗАРАДЕ ЗБОГ УМАЊЕНЕ РАДНЕ СПОСОБНОСТИ

У случају када повређени који је ван радног односа потражује новчани износ на име изгубљене добити и будуће добити, а због изостанка зараде, односно дела зараде до којег је дошло или ће доћи услед повређивања, за успех у парници мора да докаже и колики је степен извесности да би се запослио, као и износ зараде, односно дела зараде коју није остварио или коју неће моћи да оствари због умањене радне способности, при чему није од значаја економски ефекат који је он имао или би могао да има од рада „на црно“.

Из образложења:

Оспореном пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гжл. 2824/12 од 8. априла 2013. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца, те је потврђена ожалбена пресуда Основног суда у Новом Саду – Судска јединица у Врбацу П. 1946/10 од 25. јуна 2012. године. У образложењу оспорене другостепене пресуде, између осталог, наведено је да је првостепени суд примењујући правила о терету доказивања, као неоснован одбио захтев тужиоца за накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде по окончању лечења до дана вештачења, као и захтев за накнаду будуће штете, јер тужилац није пружио доказе на околност да због утврђеног умањења радне способности губи зараду, да су му потребе трајно повећане или да су му могућности даљег развијања и напредовања уништене или смањене да би остварио наведена права. Према оцени Апелационог суда у Новом Саду, правилно је првостепени суд закључио да би по редовном току ствари туженом престао радни однос код бившег послодавца, будући да је био заснован на одређено време.

Оцењујући основаност уставне жалбе са становишта повреде права на правично суђење, зајемченог чланом 32. став 1. Устава, а полазећи од тога да подносилац повреду наведеног уставног права заснива на тврдњи о погрешно утврђеном чињеничном стању и о погрешној примени материјалног права, Уставни суд подсећа на свој став да није надлежан да у уставносудском поступку оцењује правилност чињеничних и правних закључака редовних судова. С друге стране Уставни суд указује да се уставна гаранција права на правично суђење, поред осталог, састоји у томе да судска одлука о нечијем праву или обавези мора бити донета у поступку који је спроведен у складу са важећим процесним законом, применом меродавног материјалног права и образложена на уставноправно прихватљив начин, јер би се у супротном могла сматрати резултатом произвољног или арбитрарног поступања и одлучивања надлежног суда. Будући да произвољност и арбитрарност у утврђивању чињеница и примени меродавног права не може задовољити стандард правичног суђења на начин како је то утврђено чланом 32. став 1. Устава, у одређеним ситуацијама, које првенствено зависе од чињеница и околности конкретног случаја, те утемељености изнетих уставноправних разлога, има основа да се у поступку по уставној жалби повреда наведеног уставног права цени и са становишта произвољне, односно очигледне примене меродавног права.

Приликом оцене да ли је парнични суд произвољно применио материјално право, Уставни суд, полазећи од правила о накнади штете због изгубљене добити утврђених меродавним Законом о облигационим односима, пре свега, указује да лице које услед

задобијених повреда буде онеспособљено за рад, има право на накнаду материјалне штете само ако оно због неспособности за рад не може да оствари зараду у оном обиму у којем је остваривао пре повређивања. Дакле, ако је његова радна способност смањена у том смислу да он мора да уложи већи напор у обављању своје делатности или мора да отпочне да обавља другу делатност, то још не значи и да је за повређеног настала штета у материјалном смислу, јер штета произашла из неспособности за рад до које је дошло услед повреде, може бити само губитак у заради. При томе се под зарадом подразумева имовинска корист која се постиже радом, а она може бити само од дозвољене активности коју је повређени вршио пре повређивања или коју би вршио да до повређивања није дошло. То би за лице у радном односу били зарада и друга примања из радног односа, а за лица која самостално обављају делатност – приход од пријављене делатности.

Надаље, Уставни суд указује да је за оцену основаности тужбеног захтева за накнаду материјалне штете неопходно да тужилац докаже како постојање основа потраживања, тако и висину коју потражује. У случају када повређени који је ван радног односа потражује одређени новчани износ на име изгубљене добити и будуће добити, а због изостанка зараде, односно дела зараде до којег је дошло или ће доћи услед повређивања, за успех у парници мора да докаже и колики је степен извесности да би се запослио, као и износ зараде, односно дела зараде коју није остварио или коју неће моћи да оствари због умањења радне способности, при чему није од значаја економски ефекат који је он имао или би могао да има од рада „на црно“.

Имајући у виду наведено, у ситуацији као у конкретном случају, када су судови у парничном поступку утврдили да је подносиоцу престао радни однос након повређивања, Уставни суд је оценио као уставноправно прихватљиво становиште парничног суда о (не)основаности тужбеног захтева овде подносиоца уставне жалбе, будући да је подносилац као тужилац у току парничног поступка доставио само доказ о степену неспособности за рад и износу зараде коју је он сматрао да би остварио да до повређивања није дошло, радећи свакодневно и вршећи обрачун према накнади коју би могао да постигне радом „на црно“, односно на исти начин као то је радио и пре повређивања.

У вези са наводима којима се указује на уговор о раду на основу којег је подносилац пријављен код надлежних фондова обавезног осигурања, Уставни суд указује да у току поступка који је претходио уставносудском подносилац није тражио да се утврди да наведени уговор не производи правно дејство. У таквој ситуацији, према оцени Уставног суда, уставноправно је прихватљив закључак парничног суда о правној ваљаности тог уговора. Међутим, независно од наведеног, Уставни суд указује да тужено правно лице које није било послодавац подносиоцу у моменту повређивања, у конкретном случају, не може да буде одговорно за понашање његовог послодавца и његове евентуалне злоупотребе.

Полазећи од свега наведеног, Уставни суд је утврдио да оспореним пресудама подносиоцу уставне жалбе није повређено право на правично суђење, те је, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду, одбио као неосновану уставну жалбу. **(Одлука Уставног суда Србије, Уж. 4776/13 од 25. фебруара 2016)**